

בראשית פרק לה

(ט) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב עוֹד בָּבֹאוּ מִפְּדוֹן אָרֶם וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ: (י) וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים שְׁמֶךָ יַעֲקֹב לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: (יא) וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שְׁדֵי פָרָה וְרִבְיָה גוֹי וְקַהֲל גוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָ וּמְלָכִים מִחֲלָצֶיךָ יֵצְאוּ: (יב) וְאֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וְלְיִצְחָק לְךָ אֶתְנַנֶּה וְלִזְרַעְךָ אַחֲרַיִךְ אֶתְּנוּ אֵת הָאָרֶץ:

רש"י

(ט) **עוד** - פעם שני במקום הזה, אחד בלכתו ואחד בשובו: **ויברך אתו** - ברכת אבלים: (י) **לא יקרא שמך עוד יעקב** - לשון אדם הבא במארב ועקבה אלא לשון שר ונגיד: (יא) **אני אל שדי** - שאני כדאי לברך, שהברכות שלי: **פרה ורביה** - על שם שעדיין לא נולד בנימין ואף על פי שכבר נתעברה ממנו: **גוי** - בנימין: **גוים** - מנשה ואפרים שעתידים לצאת מיוסף, והם במנין השבטים:

רמב"ן

(י) **שמך יעקב** - יאמר כי עתה עודך אתה נקרא יעקב, אף על פי שהחליף שמך שרו של עשו, כי הוא לא נשתלח לך להחליף את שמך, אבל מעתה לא יקרא שמך יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, וזה טעם ויקרא את שמו ישראל. או ירמוז שקרא את שמו ישראל מוסף על יעקב, לא שיאסר להקרא יעקב:

ומלכים - שאול ואיש בשת שהיו משבט בנימין, שעדיין לא נולד. (ופסוק זה דרשו אבנר כשהמליך איש בושת, ואף השבטים דרשוהו וקרבו בנימין, דכתיב (שופטים כא א) איש ממנו לא יתן את בתו לבנימין לאשה, וחזרו ואמרו אלמלא היה עולה מן השבטים לא היה הקב"ה אומר ליעקב ומלכים מחלצך יצאו: **גוי וקהל גוים** - שגוים עתידיים בניו להעשות כמנין הגוים שהם שבעים אומות, וכן כל הסנהדרין שבעים. דבר אחר שעתידיים בניו להקריב איסור במות כגוים בימי אליהו):

בראשית פרק לב

(כה) וַיִּזְכֹּר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר: (כו) וַיִּרְא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאָבְקוֹ עִמּוֹ: (כז) וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עֲלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתֵּנִי: (כח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: (כט) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שְׁמֶךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שְׂרִית עִם אֱלֹהִים וְעַם אֲנָשִׁים וַתּוֹכַל: (ל) וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שֵׁם:

רש"י

(כה) **ויזכר** - שכח פכים קטנים וחזר עליהם: **ויאבק איש** - מנחם פירש ויתעפר איש, לשון אבק, שהיו מעלים עפר ברגליהם על ידי נענועם. ולי נראה שהוא לשון ויתקשר, ולשון ארמי הוא, בתר דאביקו ביה, ואבק ליה מיבק, לשון עניבה, שכן דרך שנים שמתעצמים להפיל איש את רעהו שחובקו ואובקו בזרועותיו. ופירשו רבותינו ז"ל שהוא שרו של עשו: (כו) **ויגע בכף יריכו** - קולית הירך התקוע בקלבוסית קרוי כף, על שם שהבשר שעליה כמין כף של קדירה: **ותקע**

- נתקעקה ממקום מחברתה, ודומה לו (ירמיה ו ח) פן תקע נפשי ממך, לשון הסרה. ובמשנה לקעקע ביצתן, לשרש שרשיהן: (כז) **כי עלה השחר** - וצריך אני לומר שירה ביום: **ברכתני** - הודה לי על הברכות שברכני אבי, שעשו מערער עליהם: (כט) **לא יעקב** - לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה וברמיה כי אם בשררה ובגלוי פנים, וסופך שהקב"ה נגלה עליך בבית אל ומחליף את שמך, ושם הוא מברכך, ואני שם אהיה ואודה לך עליהן, וזהו שכתוב (הושע יב ה) וישר אל מלאך ויוכל בכה ויתחנן לו, בכה המלאך ויתחנן לו, ומה נתחנן לו (שם) בית אל ימצאנו ושם ידבר עמנו, המתן לי עד שידבר עמנו שם, ולא רצה יעקב, ועל כרחו הודה לו עליהן, וזהו (פסוק ל) ויברך אותו שם, שהיה מתחנן להמתין לו ולא רצה: **ועם אנשים** - עשו ולבן: **ותוכל** - להם: (ל) **למה זה תשאל** - אין לנו שם קבוע, משתנין שמותינו, הכל לפי מצות עבודת השליחות שאנו משתלחים:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored in memory of Mr. Gerald Moskowitz z"l by his family.
לעי"נ גרשון אלטר בן יהודה וולף ז"ל

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

בראשית רבה (וילנא) פרשה עח

1 [ב] ויאמר שלחני שהגיע זמן קילוסי לקלס להקב"ה, אמר לו יקלסו חביריך אמר לו
 איני יכול למחר אני בא לקלס והן אומרין לי כשם שלא קילסת אתמול כך אין אתה
 מקלס היום, אמר שייצא סייבת לא אשלחך כי אם ברכתני, אמר לו אותן המלאכים
 שבאו אצל אברהם לא פירשו ממנו אלא בברכה, אמר לו אותן נשתלחו על מנת כך
 5 אבל אני לא נשתלחתי לכך, אמר לו שייצת סייבת לא אשלחך, ר' לוי בשם ר' שמואל
 בר נחמן אמר אמרו לו מלאכי השרת על ידי שגלו מסטורין של הקב"ה נדחו
 ממחיצתן מאה ולי"ח שנה, אשמע לך ואדחה ממחיצתי, אמר שייצת סייבת לא
 אשלחך כי אם ברכתני, א"ר הונא בסוף אמר אני מגלה לו אם אומר לי הקב"ה למה
 גלית לו אני אומר לפניו רבונו של עולם נביאיך גוזרין גזירות ואין אתה מבטל גזירתן
 10 ואני הייתי יכול לבטל גזירתם, אמר לו עתיד הוא להגלות עליך בבית אל ולהחליף
 את שמך ואני עומד שם, הה"ד (הושע יב) בית אל ימצאנו ושם ידבר עמנו, עמד אין
 כתיב כאן אלא ושם ידבר עמנו.

Rembrandt (c. 1659)
Jacob Wrestling with the Angel
 Gemäldegalerie, Berlin